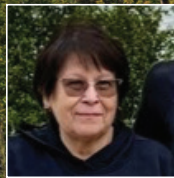

OKĀWĪSISIMĀW/OSIKOSIMĀW
PĀHPIWIN ĒKWA
ŌHCĀWĪSISIMĀW/OSISIMĀW
KISKINOHĀMĀKĒWINA

BY **CARA MCKENNA**
WITH PHOTOGRAPHY BY **DAVID STOBBE**
AND **DALLIN SCHMIDT**

CREE TRANSLATION
BY **DARLENE ARCAND**

DARLENE ARCAND

Bachelor of Education, Masters -Education, specializing in Indigenous Language Revitalization

Darlene Arcand niya, Muskēko Sākahikanīhk nitōtaskīwin. Nēhiyawēwin nistam ōhci nipīkiskwēwin. Kayās nāntaw kīlci kēkā-mitātāhto mitanaw mīna tēpakōhpomitanaw aski kā-kī-māci atoskātam nipīkiskwēwin. Mīstahi nikī-wītapimāwak kēhtēyak ē-kiskohāmawicik īyinto itwēwina ēkwa tānisi ē-itwēmakanīyiki. Kiscik mīna nikiskinohāmākwak tānisi ē-isi- aniskomakanīyik kāhkiyaw kā-pimātahk ōta askīhk.

Ninēhiyāwin ninēhiyawān ēwiko poko nintawēyitēn kita kiskēyimisoyān. Namōya ayiwinisa ēkwa wawēsīhowina katāc kita postiskamān kakakwē nehiyawīhtwāyan.

TĀHTO KĪKISĒPA, Raylene Cardinal nawasōnam nēhiyaw itwēwina kita astāt akwahikanihk. Anōhc itwēwin ‘nīpin, kēkēc kisipipayin kiskinohāmātowaskī, awasisak wawēyītotamwak īyinito īyiniw kīsikāwi-māmawipayiwīn.

“Nikiskinohāmawāwak tānisi ka-isītwēcik itwēwina ēkwa mīna tanisi ē-itwēmakanīyiki. Tāhto kīsikāw kotak itwēwin astēw kita yāhkastācīk nēhiyawēwin ēkwa mīna kita kiskēyimisocik.” itwēw Cardinal.

Cardinal kiskinohāmawēw pēyak ēkwa nīso ē-ayamīhcikēyit Kikino Metis-askīhk itē ē-ōhcīt. Ē-āpīhtawikosāniwit kiskinohāmākēw nitawēyitam awāsisa kita kiskēyimisoyit. Kīpētāw mosowiyās ēkwa pēsīwēw pāhkwēsikana (sēmāk kitāpayihēwak) kāhkapēyi wayawītimīhk itōhtahēw. Pēsīwēw kistikāna tāpiskōc maskēkopakwa ēkwa iyinto otēhmina ēkwa wīhtamawēw tanisi ē-tāpatisīyit. Sāpōhtatāw nēhiyawīhtwāwin okiskinohāmākēwinihk, ē-cīhkīstāhk

kita akimisoyit nēhiyawīhtwāwinīhk awāsisa. Cardinal mīna nika-mowina kiskinohāmākēw kiskinohāmātowīkamikōhk. Manitō Kīsikāw nikamōwina sēwīyākanak ēkwa kiyāmi tip-isk kiskinohāmamāwak ē-nēhiyawatāmocik.

Cardinal kiskisiw kā-kiskinohāmākosit Lac La Biche namōya kīkway nēhiyawīhtwāwin ōhci wāpāhtam namōya kīkway kita āpacīhtāt okiskinohāmākēwinihk ōhci. Mitātāhto askī okiskinohāmākēw-atoskahākan kī-atoskātam pāmwēs kista pīhtikwēt kīhci-kiskinohāmātowīkamikōhk. Anima kā-otināhk tāpiskōc cīmānis ēkwa misti-cimān ē-nīsopayicik itēyitākwān. Kīkaskītāmāsowak okiskinohāmākēw masinahikan ta-kiskēytāhkīk ē-isi-wāpāhtamīhk nēhiyawīhtwāwin aski. Kīhci-nīso mitāhtātōmitanaw

Cara McKenna (@CaraMcK) is a journalist and editor of Cree-Métis and Irish descent and currently lives on Musqueam, Squamish and Tsleil-Waututh lands. David Stobbe is a photographer based in Saskatoon, Sask.

mīna nēwo aski kī-kīsihtāw okiskino hāmāsowin ēkwāni sōhkēyitam kiskino wāpahkēwin.

“Nītēyitēn kā-kiskēyitāhkik awāsisak okiskino hāmākēwa ēkiskēyitamīyit nēhiyawīhtwāwin ēkwa nēhiyawēwin nawac kā-miyo kaskihowak. Kiya ōma ēkiskino wāpamiskik.” Itwēw.

Cardinal wīcīhtāw kita masaskonamīt mōniyāwi kiskināmāsowinihk. Poko ka-itōcikatēk ōsām ōhci kākī-otinīhcik awāsisak ēkwa kwataki-ācimowini kā-atotāhki ispihk ēkwa ē-nitotisyayikātek. Kēkā-mitāhtomitanaw mīna nēwo kwēskastamōwina kī-nitocikatēwa kita kikinamīhk kiskino hāmātōwikēwinihk nēhiyaw awāsisak ēkwa oskāyak kita wīcīhkocik kita-isi-kiskēyitāhkik, ēkwa mīna ta-kiskino hāmācīk kipōhtō-kiskināmātōwikamikwa, okimāwi-asotamākēwina ēkwa īyiniw pakitinikēwina kayās ōhci ēkwa anōhcīhkē.

Nēhiyaw okiskino hāmākēwak mistahi nitawēyimāwak ēkwa moniyawak kānīkanīstāhki kiskino hāmāsowin kita kikinikātēki anihī Kēkā-mitāhtomitanaw

mīna nēwo kwēskastamōwina. Kīhci-kiskino hāmātōwikamikwa āhtatakī-aniskōstācīk ita kā-pakonēyāyik, māka pikowīyitē nōhtē payiwak okiskino hāmākēwak ēkwa mīna kita miskācīk ēkwa kita kisātācīk. Rideau Hall Foundation sīhkiskawāwak kita sōhkastācīk kitaskīnaw. Wīyastāwak kita wīcīhācīk nēhiyaw kiskino hāmākēwa kita kiskino hāmawācīk ēkwa mīna kita masinahikēhācīk. Pakosēyitotamwak kita kaskihocik mitātāhto kīhci-mitātāhto mitanaw ayiwak īyiniwi-kiskino hāmākēwa kita tako-masinahikēwimīt, ēwiko ānima kita kwēskinahīmakan.

CHRIS SCRIBE kayās ōhci ē-kī-kiskino hāmākēk Misaskwatōmināhk. Paskwāwaskīhk kīpē-ōhpikīhikō opwāsīmo ōhkoma. Kiskisototawēw ē-kī maskawēyitamīyit, ē-īyiniīyit ēkwa ē-sōhkātisiyit. Kī-micimīhkātam opwāsīmo isīhcikēwina kiyām āta wīsta ē-ki-mōsākipitīt kipōhtō kiskināmātōwikamikōhk isi,kita āsonamawāt osisima ēkwa kotaka wītīsāna.

“Kī-kēcinātotam ka-kiskēyimisoyit ōhi kāpē-ōhpikīhāt,” itwēw Scribe, Carry the Kettle ēkwa Norway House ē-ōhct. “Mistahi nīkī-sawēyimikōsin ē-kī-pē-isi-ōhpikīhkawiyān.

Wīsta ēkwa ēkiskino hāmākēwit wāpāhtam nīstam īyikok īyiniw itātisiwin ē-wīcīkocik īyiniwak, wāwīs ōki ē-kākā kiskino hāmācīk īyiniw ātisowin tāpiskōc wiya, ē-nīkanikāpawīyāhk kiskino mā sowikamikosīhkt a-kiskino hāmawāyākok otātisiwiniwāwa ē-tawinamāwāyākok aniki ka-pimōhtēstamāsocik namoya kapimitisahācīk moniyaw ātisowin. Nōhtēkatētōtamwak ēwiko īyiniwak ē-asamāyāhkōc ōcahkowāhk kita isi-kiskēyimisocik. ē-wikōma ōkiskino hamakew kakī āsonamawēw oskāyisa.

Pītos ayisīyiniw okiskino hāmāsowak kita kiskino hāmācīk pītos kā-isi-wāpātāmwak, īyiniwa ē-kī-pē-kwatakīhimīt ēkwa ōma aski ita kā-wīcīcīk ēkwa mōniyaw tipēyicikēwin ēkwa ē-kīpē-itātisiyit. “Kīsināc īyiniw kiskino hāmākēwak mōniyanāhk kā-atoskēcīk nōtināmwak” itwēw Scribe.

“Kähkapēyi kinōtinēnow īyiniw isīcikēwina pēyakwan ka-isi-wāpāhtamīhk tāpiskoc mōniyaw kiskinohāmākēwin. Nīstanān nika-āpacihonān pikowīsi.

Scribe itwēw ē-isi-kiskēyitāhkik īyiniwak kī-āyimīwak kīhci-kiskinohāmātowikamikōhk namoya ayisk wiyawāw ē-kī-ocīhtamācik kita miyopayicik iskok kita wīcīhtācik mōniyaw isīhckēwina. Moniyaw itēyicikana kaskīhtamāsowina namwāc pēyakwanastēwa tāpiskoc īyiniw wāpahckēwina otaskiwāk, Tāpisko pokoka-nakatisocik iskwāhtēmihk pāmwēs kita pītikwēcik kīhci-kiskinohāmātowikamikōhk. Ātiht pokoka wāhiyaw kā-wikicik kapicicik ēkwa osāmēyitamwak soniyāw pīhkwēyitamowin mīna. Nīso kīhci-mitātāhto mitanaw mīna niyānan askī. Scribe kī-kaskīhtamāso ta-kīhsīhtāt īyiniw kiskinohāmākēwinīhk ēwikoma ēmāmawi-mamīhckātēk kiskinohāmāsowin. Scribe kīkaskihō

osām ohci īyiniw okiskinohāmākēwa ēwīcīhikot. Kotakīhk mīna askīhk itōtatāwak kiskinohāmāsowin kita kiskinohāmāwācik ita ē-wīkīyit, namōya katāc ka-picīyit ēkwa ka-kiskēyitāhki otātisiniwāw.

“Ēkota anima miyonohk nikī-ayān kita kiskēyimisoyān ēkwa ka-kaskihoyān ita ē-tawinamācik īyiniwak.” Itwew Scribe, “Poko kita āhkamēyotamāhk mēskocipayin īyiniw kiskinohāmāsowin kita īhtakōki taskam askīhk, ēwiko anima ē-nōhcītāyāhk, kita sōhkastēk kiskēyimisowin ēkwa kita kiskēyimisocik.” itwew

Anōhc cīkē-ōma, Rideau Hall Foundation wīhtamwak ē-wīpakitināsocik tēpakōhp īyinēw kiskinohāmāsowinihk taskam ka-kanātāhk. Mistahi sōniyaw tāpiskōc nīswāw kīhci, kīhci mitātāhtomitanaw. Soniyāw kita āpatisiw kita aniskōstācik kiskinohāmākēw kiskināmāsowin. Ka-nīkānistamwak īyiniwak Yvette Arcand, David Perley, Roberts

Jamieson ē-atoskātācik ēkotwāk kiskinohāmāsowin.

Bill Minstram ē-nīkānistāk īyiniw ēkwa kīwētīnōhk Rideau Hall Foundation ohci itwēw kiyam āta ē-nōhtē mācīhtācik, kiskēyitamwak pokoka nīkān ka-kwāyātastācik māmīstōtātowin ēkwa miyo wāhkōtōwina.

“Namōya konita nīkī mēstinikānān ēkwa ka-itēyitamāk kīkway ē-kīsihtāyahk.” Itwew Minstram. Ē-kī-kaskīhtamāsot kiskinohāmowasinahikan. “Kīspin ēkosi itōtamani namōya kita miyikon kīkway ē-nitawēyitam osām namoya wāhkotowin īhtakon, nawac aciyaw pokoka itākon.

Pokoka nīkānistamīhk, itwēw “pokoka mamawinitocik pēyakwan ka-tayimisocik, kita māmiskōhtācik īyiniw kiskinohāmāsowin. Kahkiyaw sōhkēyitamwak kita wīcīhtocik ēkwa ka wīyastācik itē ē-tayimocik, kita āhkamēyimocik.

Andrea Brazeau Inukawo, Kangiqsualujuaq, Nunvik ohci,

kīwītapimēw onīkanīwa isko ē-sākipakāyik. Atoskēw Ulluriaq kiskinoḥāmowikamikohk itē ē-ōhcīt. Kangiqsualujjuaq namoya misāw ēkwa kā-pē-kīwēt ēkwa ē-kīsīhtāt McGill ōhci, nīstanaw kīhci mitātātōmitanaw mīna pēyak, kī-miyāwatēstamawēwak iskotēw tāpanāskwa ē-pimpayihācīk. Nīsta ēkwa newo ka-ayamīhcikēyit

aspin ōhci ka-māci-atoskātaḥk kiskinoḥāmāsowin ēkwa miyāyāwin. Osīcīkēwiniwāw kakwē kiskinoḥāmāwēw awāsisa pikowītē askihk ē-itōtahāt ēkwa kiskinoḥāmawāt opikiskwēwiniwāw. Kīmācīhtotawēwak niska ēkwa kēhtēya kī-kiskinoḥāmākwak kita pāhkonācīk āhkikwa.

“Mīhcēt kiskinamāsowak

kītāpāhtēyimisowak. Ki kostamwak ka-patinikēcīk,” itwēw Brazeau Māka askihk kā-itōtahācīk misi-pītos kītātisiwak. Ē=kiskisit ēkwa itēyitam ē-kī wansīsot kā-nitaw moniyāw kiskinoḥāmakosit. Ōtē-nīkān oskāyak ka-kī-kiskinoḥāmawāwak otaskiwāhk.

“Anima mistahi kīkway ka-mīskowēyitamāk ē-isi-wāpahtamāk kiskinoḥāmāsowin.” Itwēw.

“Itē kā-kī-kiskonohāmāsoyān ēkwa ka-kīsīhtāyān mistahi mōniyaw astēw ēkwa mīhcēt Inuiwak namōya kaskihowak.”

Scribe tāpwētawēw, “Namōya kakī-pakosēyitēnaw ka-mēskocipayik kiskinoḥāmāsowin kīspin pēyakwan kapēyi kisi-astoskātēnānaw.” Itwēw.

Opāskāhowipīsim kīhci nīstanaw mitātātōmitanaw mīna nīstanaw mīna nīsto. Rideau Hall Foundation wī-osīhtāwak māmawipayiwīn īyīnew kiskinoḥāmākēwak ōhci ōtē Calgary. Pokowītē ōhci kita takōhtēwak okiskinoḥāmākēwak. Kakwēcīmāwak kīspin ē-kosāpahtācīk mitātāt kīhci mitātātōmitanow kiskinoḥāmākēwa kita īhtakoyit.

Oma kā- mēkicīk sōniyāwa newo kīkway kīkitāpāhtamwak,

pīhkiskwēwin, askī, onīkāniwin ēkwa sākīhitowin. Māmawipayiwinihk ōma ē-ōhicipayik. Minstram itwēw kā- nitotamāyahk sōniyāw wīchowin mista pītos kīkway ispayin. Mīcēt kiskinohāmāsowinikamikwa sōskwāc māci atoskātamwak. Mēskocipayiwīn, poko kamāmawi atoskātākik kīspin kita ayāwimīt mitāhtāt kīhci mitāhtōmitanow okiskinohāmākēwa.

“Kīspin okiskinohāmāsīw kī-sāpōhtēw mōniyāw kiskinohāmāsōwinihk namōya wīhkāc ē-māmiskōmīht āhpō ē-wāpamisot kita manēsō āpacīhikana kiskināmāsowinihk kita āpacīhtāt. “Osām āsay ē-kī- wīyastākik poko kīkway”.

Scribe wāpahtam otaskēwin tāpiskoc īyininowin kita nākatēyitāhk. Omosōma Murdo Scribe e-kiskēyitākosīyit onēhiyāw

kiskinohāmākēwin ōhci kīmasinaham masinahikēwin mistikimānahk Manitoba Ministry of Education ēkwa kī-wīcīhtāw īyiniw kiskinohāmāwi atoskēwinihk. Kīnitomāw kita kiskināmākosit Kisaskāciwinihk Misti-kiskinohāmātōwikamikohk, kī-ōhtamiyō ē-mistiko kistikaniwit ēkwa ita. pimī-kāwātīkātamihk. Maci kiskinohāmākēci kita miskam otēyimowim. Kī-asotatamawēw kākī-omosomit kita āhkamēyimitōtāhk otaskēwinīw kākī-nakatamīyit. Kiskinohāmāsowin kanistōcīkātēyit iyiniwak ōhci, kita sākīhtamok, kita nitōcīkātēyik ēkwa mīna ta-sākīhtamok itātīsisowin.

Mēkwāc ēkwa Kikinōhk kiskinohāmatowaski ati-pōni-payin. Raylene Cardinal okiskinohāmāsowa cīhkēyitamīwa kita ayawēpiyit nīpinōhk. Kīsinahwēw

omasinahikaniw ēkwa Cardinal masinaham kiskinohāmatowasinahikan. Kakwēcimēw okiskinohāmāsowa, “Kikway ē-nōhtē itōtamīyit kēhtēyiwīci? Atīht itwēwak ē-nohtē kiskinohāmākēyit, nāntaw nēwosāp. “Atīht itwēwak tāpiskoc ka-mōcīkāhk, ninōhtē kiskinohāmawāwak awāsisak,” pēyak itwēw. Pāhpiw Cardinal. “Miyāsin ēwiko kapētamihk ē-nōhte kiskinohāmākēwicik.

“Kīspin awāsisak kiskēyitamwak otātīsisōwiniwāw ēkwa opīkiskwēwiniwāw nawac ka-miyo-kaskihowak.”

This feature was produced in partnership with the Rideau Hall Foundation. To learn more about how Indigenous teacher education programs are creating positive change, visit cangeo.ca/indigenousteachers